

PODRÓŻ Z PASZPORTEM I BEZ PASZPORTU

*Scenariusz zajęć w oparciu o sztukę „Ptasilot”
Anah Filou, w tłumaczeniu Iwony Nowackiej*

Autorka: Marta Gosecka

Etap edukacyjny: edukacja wczesnoszkolna

Wiek uczniów: 6-9 lat

Czas realizacji zajęć: 60-90 minut

CELE ZAJĘĆ

Uczeń

- ćwiczy umiejętność rozpoznawania i rozumienia swoich emocji i uczuć oraz nazywania ich;
- uświadamia sobie, co przeżywają i czują inne osoby, jednocześnie próbując zrozumieć, dlaczego te uczucia występują;
- potrafi
 - powiedzieć, w jakim celu i z jakich powodów ludzie podróżują;
 - wyjaśnić, co to jest granica państwa i w jakich okolicznościach można lub nie można jej przekroczyć;
 - wyjaśnić, czym jest paszport, do czego jest potrzebny; nazwać uczucia związane z podróżowaniem, koniecznością podróżowania, niemożnością podróżowania;
 - określić powody, dla których ludzie podejmują decyzje o podróży.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE, MATERIAŁY:

stoliki (ławki szkolne), hula-hoop, taśma malarska, flagi/symbole państw, wydrukowane paszporty (załącznik nr 1), wydrukowana ptaklejka z ptakiem dodo (załącznik nr 2).

PROPONOWANE MATERIAŁY DODATKOWE:

„Mapy” Aleksandry i Daniela Mizielińskich, fragmenty filmu „Makrokosmos” w reżyserii Jacques’a Perrina, Jacques’a Cluzauda i Michela Debatsa, zdjęcia/plansze edukacyjne z ptakami.

METODY I TECHNIKI PRACY:

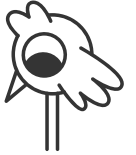
rozmowa kierowana, zabawy ruchowe, metody symulacyjne, metody inscenizacyjne.

ARANŻACJA PRZESTRZENI

Należy przygotować salę. Na środku układamy duże hula-hop. Od niego wyznaczamy na podłodze za pomocą taśmy malarskiej granice państw. Proponuję minimum cztery granice, ale ich liczba jest zależna od możliwości przestrzeni. Kraje warto zaznaczyć za pomocą flag czy symboli. Można też umieścić kilka informacji na temat kultury danego państwa. W każdym „państwie” powinien również znajdować się stolik, by dzieci mogły uzupełnić paszport. W starszych klasach do tych zajęć można przygotować się wcze-

śniej, prosząc dzieci/grupy dzieci o przygotowanie ciekawostek, niebanalnych informacji o danym kraju lub o życiu ich rówieśników w danym miejscu. Warto zaproponować kraje także spoza Europy, np. kraje azjatyckie. Proponuję wykorzystać „Mapy” Aleksandry i Daniela Mizielińskich.

Można też jeden z krajów oznaczyć symbolem Unii Europejskiej; wówczas w starszych klasach można zwrócić uwagę na swobodę przemieszczania się wewnątrz Unii, która wynika z zaufania do członków wspólnoty. Warto skorzystać z materiałów dostępnych na stronie: https://bit.ly/ptasilot_ue (dostęp: 23 maja 2022).

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1 ROZGRZEWKA

Nauczyciel prosi dzieci, by przypomniały, które ptaki podróżują – odlatują do ciepłych krajów, przylatują na zimę. Można przypomnieć lub wprowadzić te informacje, wykorzystując zdjęcia ptaków lub plansze edukacyjne. Warto – poza najbardziej rozpoznawalnymi gatunkami ptaków jak bocian, wróbel czy wrona – sięgnąć po ptaki występujące w utworze „Ptasilot”:

- **ptaki odlatujące na zimę do ciepłych krajów:** słowik, pliszka, dudek, kukulka, czyżyk, łyska, piecuszek, świergotek, kulczyk;
- **ptaki osiadłe:** sokół (pomimo nazwy gatunkowej sokół wędrowny ostatnio często zostaje przez cały rok), myszołów (podobnie jak sokół jest gatunkiem wędrownym, ale pozostaje w Polsce cały rok), dzięcioł, zięba, kawka, sójka (w Polsce osiadła, ale przez Polskę przelatują stada, które zostały zmuszone do migracji zmianą warunków klimatycznych), sroka, pośmiejka;
- **ptaki przylatujące na zimę:** jemioluska.

Rozmowę należy tak poprowadzić, by dzieci zwróciły uwagę na różnice w podróżowaniu przez ptaki i ludzi, przede wszystkim w przekraczaniu granic.

Można też posłużyć się fragmentami filmu „Makrokosmos”, w reżyserii Jacques’a Perrina, Jacques’a Cluzauda i Michela Debatsa.

Zabawa ruchowa

Prowadzący wyjaśnia dzieciom, że taśma wyznacza granice państw, a następnie prosi uczniów, by poruszali się po przestrzeni jak ptaki. Można zaproponować, aby dzieci wybrały, czy są ptakami zimującymi, czy odlatują do ciepłych krajów, czy przylatują na zimę. W zabawie można wykorzystać

następujące komunikaty: „Ptaki odlatują do ciepłych krajów”; „Ptaki wracają na wiosnę”; „Ptaki przylatują na zimę” itp.

W pewnym momencie nauczyciel zatrzymuje zabawę słowem „stop” i prosi uczniów, by teraz poruszali się po przestrzeni z powrotem jako dzieci. Można wykorzystać komunikaty: „Dzieci jadą na wakacje”; „Dzieci jadą do babci”; „Dzieci jadą na wycieczkę” itp.

Ważne jest, żeby w trakcie tej zabawy dzieci, w odróżnieniu od ptaków, nie przekraczały granic.

Na koniec nauczyciel podaje komunikat „stop” i prosi, by dzieci usiadły w miejscach, w których akurat się znajdują.

2 PASZPORT (PTASZPORT)

To jest czas na omówienie trzech najważniejszych haseł: granica, podróż, paszport. Rozmowa powinna zostać tak przeprowadzona przez nauczyciela, aby dzieci zauważyły różnicę w przekraczaniu granic pomiędzy ptakami i dziećmi. Dlaczego uczniowie jako dzieci nie mogli przekroczyć granicy? Co jest potrzebne do jej przekroczenia? Czym jest paszport? Powinno wybrzmieć, że kiedy go posiadamy, możemy swobodnie podróżować, zwiedzać, poznawać nowe miejsca.

Ze starszymi dziećmi można omówić związek frazeologiczny „wolny jak ptak” – co znaczy, w jakich sytuacjach go używamy.

3 PODRÓŻ

Nauczyciel rozdaje dzieciom paszporty (załącznik nr 1) i prosi o wypełnienie drugiej strony. Można przyjąć dwie strategie:

- a) dzieci wpisują państwo, w którym akurat wylądowały;
- b) dzieci wpisują Polskę.

Kiedy uczniowie uzupełnią dane w paszporcie, rozpoczynają podróż po przygotowanych na podłodze krajach. We wszystkich państwach, do których trafią, wpisują jego nazwę i rysują flagę w paszporcie oraz zapoznają się przygotowanymi informacjami na temat danego kraju .

Po zakończeniu zadania nauczyciel prosi, by dzieci usiadły na dywanie i pochwały się paszportami. Zapraszamy kilka osób do opowiedzenia o swojej podróży. Prosimy, by dzieci nazwały, co czuły, kiedy mogły zwiedzać świat i swobodnie przekraczać granice dzięki posiadaniu paszportu. Warto odnieść się tutaj do sztuki „Ptasilot” i porozmawiać o tym, jak ważne było dla taty Naniny to, że dzięki dokumentowi mógł nareszcie spotkać się ze swoją mamą, a Nanina z babcią. Nauczyciel prosi, aby dzieci nazwały emocje i uczucia Naniny związane z podróżą i możliwością spotkania się babcią.

4 STREFA TRANZYTOWA

Zgodnie z prawem międzynarodowym strefa tranzytowa na lotniskach międzynarodowych to obszar rozciągający się pomiędzy pokładem samolotu a stanowiskiem kontroli granicznej, obejmuje on zarówno płytę postojową, jak i pomieszczenia lotniska w terminalu. Obszar ten jest traktowany jakby nie należał on do terytorium państwa, w którym się znajduje, co umożliwia wjazd i pobyt cudzoziemca na tym obszarze, bez konieczności przechodzenia całej procedury imigracyjnej. Dzięki temu pasażer-cudzoziemiec może przybyć na lotnisko i legalnie czekać na przesiadkę na kolejny samolot, bez formalnego przekraczania granicy.

Prowadzący inicjuje rozmowę o strefie tranzytowej. Pyta, w jaki sposób dzieci zrozumiały to pojęcie. Mogą pojawić się odpowiedzi, że jest to miejsce „pomiędzy”, miejsce oczekiwania, „taka poczekalnia”, „miejsce, w którym się do niczego nie przynależy” itp. Proponuję połączyć „przynależność” z paszportem. Przy tej okazji nauczyciel przeprowadza też z dziećmi rozmowę o ptaku Dodo z dramatu – gdzie się znajdował, dlaczego nie mógł opuścić strefy tranzytowej

Ćwiczenie 1

Nauczyciel proponuje, by któreś z dzieci weszło w rolę ptaka Dodo (można wykorzystać ptaklejkę z ptakiem dodo – załącznik nr 2). Następnie prosi, by ptak Dodo opowiedział, co czuje. Możemy zaprosić do tego ćwiczenia kolejno kilkoro dzieci. Pojawią się najprawdopodobniej takie emocje jak smutek, tęsknota, żal, strach czy poczucie samotności.

Ćwiczenie 2

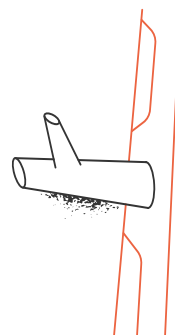
Nauczyciel proponuje, by któreś z dzieci weszło w rolę ptaka Dodo (można wykorzystać ptaklejkę z ptakiem dodo – załącznik nr 2). Następnie prosi, by pozostałe dzieci przeprowadziły z nim wywiad – zapytały, co czuje, jak tu się znalazł, z kim chciałby się spotkać, co zamierza.

W zależności od grupy, charakteru jej członków i dynamiki, ćwiczenia można wykorzystać alternatywnie.

5 LĄDOWANIE - PODSUMOWANIE

W rozmowie podsumowującej należy podkreślić różnice między podróżą ptaków i ludzi oraz utrwalić pojęcia granicy i paszportu. Powinny zostać powtórzone nazwy emocji, które wiążą się z podróżą, spotkaniem z bliskimi, możliwością lub niemożliwością przekraczania granic.

Na zakończenie na ostatniej stronie paszportu dzieci mogą napisać list do ptaka Dodo lub narysować dla niego obrazek w imieniu Naniny, która odwiedziła już babcię.

PTASZPORT

Twoje zdjęcie lub autoportret

Flaga Twojego państwa

Twoje imię

Twoje nazwisko

Data Twoich urodzin

Państwo

TWOJE PODRÓŻE

Flaga

Państwo

Flaga

Państwo

Flaga

Państwo

Flaga

Państwo

TWOJE PODRÓŻE

Flaga

Państwo

Flaga

Państwo

Flaga

Państwo

Flaga

Państwo

